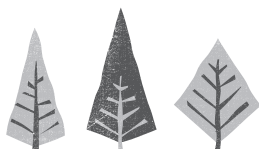

VÄIKE
HYGGE-
RAAMAT

VÄIKE
HYGGE-
RAAMAT

KUIDAS TAANLASTE
KOMBEL HÄSTI ELADA

MEIK WIKING

Inglise keelest tõlkinud Krista Eek

 TÄNAPÄEV

Originaali tiitel:
Meik Wiking
“Little Book of Hygge: the Danish Way to Live Well”
Penguin Books, 2016

Copyright © Meik Wiking, 2016
Laulusõnad lk 178 pärinevad loost „The Happy Day of Svante“, autor
Benny Andersen

Kujundanud Hampton Associates
Eestikeelne tõlge © Krista Eek ja Tänapäev, 2017
Toimetanud Piret Klaus
Küljendanud Siiri Timmerman

ISBN 978-9949-85-110-2

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	6
ÕNNELIKKUSE VALEM?	8
VALGUS	10
PEAME RÄÄKIMA <i>HYGGE</i> 'ST.....	24
ÜHTEKUULUVUS.....	48
SÖÖK JA JOOK.....	68
RIIETUS.....	100
KODU.....	110
<i>HYGGE</i> KODUST VÄLJASPOOL.....	140
<i>HYGGE</i> AASTA RINGI.....	152
<i>HYGGE</i> SÄÄSTUREŽIIMIL.....	174
KOPENHAAGENI <i>HYGGE</i> -RINGKÄIK	198
JÕULUD.....	214
SUVE- <i>HYGGE</i>	240
<i>HYGGE</i> VIIS MÕÕDET.....	256
<i>HYGGE</i> JA ÕNNELIKKUS.....	268

SISSEJUHATUS

Hüge? Hügge? Hüüge? *Pole tähtis, kuidas otsustate sõna hygge hääldada või isegi kirjutada. Kui meie aja ühelt suurimalt filosoofilt Karupoeg Puhhilt küsiti, kuidas kirjutada teatud emotsiooni, siis vastas ta: „Seda ei pea kirjutama ... seda peab tundma.”*

Hygge õigekiri ja hääldus on veel lihtne. Palju keerulisem on selgitada, mis *hygge* täpsemalt on. *Hygge*'t on kirjeldatud mitmel moel, seda on kutsutud intiimsuse loomise kunstiks, hinge hubasuseks, ärrituse puudumiseks, rahustavate asjade olemasolust saadavaks naudinguks, hubaseks koosolemiseks ja küünlavalgel kakao joomiseks – see viimane on minu lemmik.

Hygge peitub atmosfääris ja kogemuses, mitte asjades. See seisneb nende inimestega koos olemises, keda armastame. Kodutundes. Teadmises, et oleme maailma eest kaitstud, turvalises kohas, kus lubame kaitserüül õlgadelt langeda. Võime lõputult vestelda väikestest või suurtest asjadest siin elus, tunda end lihtsalt mugavalt teineteise vaikeses seltskonnas või olla lihtsalt omaette ja nautida tassikest teed.

Veetsime kord vahetult enne jõule ühe detsembrikuisse nädalavahetuse koos sõpradega vanas majakeses. Aasta lühima päeva muutis heledamaks ümbritsevat maastikku kattev lumevaip. Kui päike kella nelja paiku loojus – meil oli lootust seda uuesti näha alles seitsmeteistkümnepäeva pärast –, suundusime tuppa, et süüdata kaminas tuli.

Olime kõik matkamisest väsinud, kui tukkusime poolringis ümber kamina, seljas paksud kampsunid ja jalas villased sokid. Kostis vaid hautise podinat, kaminas põleva tule praksumist ja seda, kuidas keegi rüüpas lonksu oma glögist. Siis katkestas üks mu sõber vaikuse.

„Kas võiks olla veel rohkem *hygge*?” küsis ta retooriliselt.

„Jah,” ütles üks tüdrukutest pärast hetkelist pausi. „Kui väljas möllaks torm.”

Noogutasime kõik.

ÕNNELIKKUSE VALEM?

Mul on maailma parim töö. Urin seda, mis teeb inimesed õnnelikuks. Töötan õnnelikkuse uuringute instituudis (Happiness Research Institute) – heaolule, õnnelikkusele ja elukvaliteedile keskenduvas sõltumatus mõttekojas, kus uurime õnnetunde põhjuseid ja tagajärgi ning töötame selle nimel, et parandada inimeste elukvaliteeti terves maailmas.

Asume Taanis ning jah, meie kontoris põlevad esmaspäevast reedeni küünlad ning jah, meie kontor valiti osaliselt välja just sealse hygge-teguri tõttu. Kaminat seal küll ei ole. Veel. Kuid meie instituuti loodi ja paikneb just Taanis põhjusel, et Taani paigutub maailma kõige õnnelikumate riikide edetabelites järjepidevalt kõrgele kohale. Taani ei ole muidugi täiuslik utoopia, ta peab seisma silmitsi väljakutsete ja probleemidega nagu iga teine riik, kuid usun, et Taani suudab inspireerida teisi riike oma kodanike elukvaliteeti tõstma.

Taani positsioon maailma ühe kõige õnnelikuma riigina on tekitanud meedia suurt huvi. Igal nädalal esitavad ajakirjanikud teiste hulgas New York Timesist, BBC-st, Guardianist, China Dailyst ja Washington Postist mulle küsimusi: „Miks on taanlased nii õnnelikud?” ja „Mida me saaksime taanlastelt õnnelikkuses õppida?”. Lisaks külastavad õnnelikkuse uuringute instituuti sageli kõigist maailma nurkadest pärit linnapeade, teadlaste ja poliitikute delegatsioonid, kes otsivad siit ... nojah ... õnnelikkust – või vähemalt põhjuseid, miks naudivad Taani elanikud nii palju õnne, heaolu ja

kõrget elukvaliteeti. Paljude jaoks on see üsna mõistatuslik, kuna lisaks kohutavale ilmale peavad taanlased leppima ka pea kõrgeimate maksumääradega maailmas.

Huvitaval kombel on nn hoolekanderiigi toetus Taanis laialdane. Toetus tuleneb teadlikkusest, et tõhus sotsiaalne hoolekanne muudab meie ühise rikkuse ühiseks heaoluks. Me ei maksa makse, me investeerime oma ühiskonda. Ostame elukvaliteeti. Taani kõrge heaolutaseme mõistmise keskmes asub sotsiaalse hoolekande mudeli võime vähendada riigi kodanike hulgas riske, ebakindlust ja ärevust ning vältida äärmuslikke õnnetusi.

Hiljuti sain aga aru, et Taani õnnelikkuse retseptis võib olla veel midagi, mis on varem kahe silma vahele jäänud – *hygge*. Sõna *hygge* pärineb norra keelest ja tähendab heaolu. Peaaegu viissada aastat moodustasid Taani ja Norra ühe kuningriigi, kuni Taani 1814. aastal Norrast ilma jäi. Sõna *hygge* hakati taani kirjakeeles kasutama 1800. aastate alguses ning *hygge* ja heaolu või õnnelikkuse seos ei pruugi olla juhuslik.

Euroopa sotsiaaluuringu andmetel on taanlased Euroopas kõige õnnelikumad, kuid lisaks sellele kohtuvad nad kõige tihemini ka pere ja sõpradega ning tunnevad end kõige tasakaalukamate ja rahulikumatena. Seetõttu on täiesti mõistetav, miks huvi *hygge* vastu üha kasvab. Ajakirjanikud käivad Taanis ringi ja otsivad *hygge*'t, Suurbritannias peetakse ühes kolledžis Taani *hygge* teemal loenguid ning üle terve maailma avatakse *hygge*-pagariärisid, kauplusi ja kohvikuid. Ent kuidas *hygge*'t luua? Kuidas on *hygge* ja õnnelikkus seotud? Ja mis see *hygge* täpselt on? Need on vaid mõned küsimustest, millele selles raamatus vastata püüan.

ESIMENE PEATÜKK

VALGUS

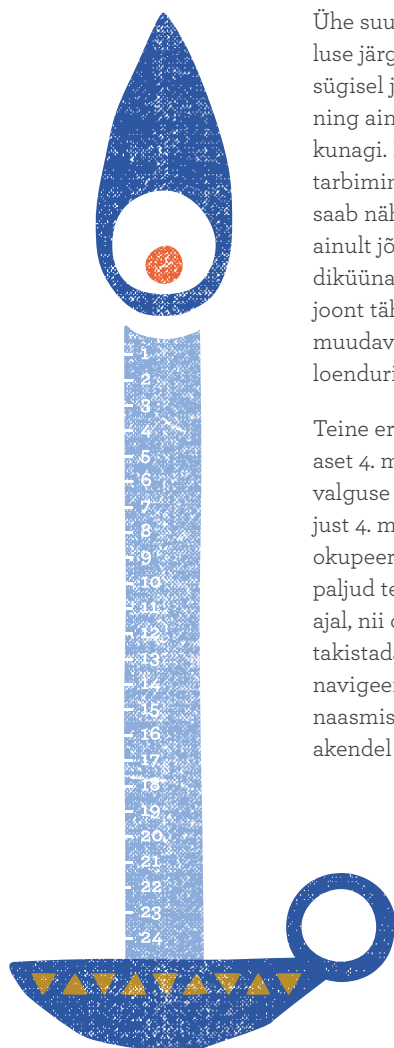
KIIR-HYGGE: KÜÜNLAD

Mitte ükski hygge-retsept ei ole täiuslik ilma küünaldeta. Kui taanlastelt küsida, mida nad kõige enam hygge'ga seostavad, mainib tervelt 85 protsenti neist küünlaid.

„Tujurikkuja” on taani keeles *lyseslukker*, mis tähendab otsetõlkes inimest, kes kustutab küünlaid, ning see ei ole juhuslik. Pole kiiremat viisi *hygge* saavutamiseks, kui süüdata mõned küünlad või *levende lys'id*, elavad tuled, nagu neid taani keeles kutsutakse. Ameerika Ühendriikide suursaadik Taanis Rufus Gifford on taanlaste armulugu küünaldega kirjeldanud: „Pea silmas, et need ei põle ainult elutoas. Küünlad on kõikjal. Teie klassiruumides, koosolekusaalides. Ameeriklasena mõtlen: „Tuleoht! – kuidas te küll klassiruumis lahtist leeki hoiate?” See on omamoodi emotsionaalne õnnelikkus, emotsionaalne hubasus.”

Ameerika suursaadiku jutus peitub iva. Vastavalt Euroopa küünlaühingu andmetele põletatakse Taanis ühe elaniku kohta rohkem küünlaid kui kuskil mujal Euroopas. Iga taanlane põletab aastas ära umbes kuue kilo küünlavaha jagu küünlaid. Konteksti mõttes tuleb lisada, et iga taanlane tarbib aastas ka ligi kolm kilo peekonit (jah, peekoni tarbimine inimese kohta on Taanis standardne). Küünalde tarbimises on tegu Euroopa rekordiga. Tegelikult põletatakse Taanis peaaegu kaks korda rohkem küünlaid kui teise koha saavutanud Austrias, kus põletatakse aastas 3,16 kilo küünlavaha jagu küünlaid. Samas ei peeta Taanis lõhnaküünlaid eriti millekski. Lõhnaküünlad ei kuulu Asp-Holmbladi, Taani vanima küünlatootja tootevalikussegi. Lõhnaküünlaid peetakse kunstlikuks ja taanlased eelistavad looduslikke ja mahetooteid. Mahetoodete ostmise pingereas on taanlased Euroopas eesotsas.

Ühe suurima Taani ajalehe korraldatud küsitluse järgi süütavad enam kui pooled taanlased sügisel ja talvel peaaegu iga päev küünla ning ainult neli protsenti ei põleta küünlaid kunagi. Detsembri jooksul kasvab küünalde tarbimine pea kolm korda ning just sel ajal saab näha erilist küünalt, mida saab põletada ainult jõulude eel – see on *kalenderlys*, adventiküünal. Sellele märgitud kaksikümme neli joont tähistavad jõuludeni jäävaid päevi ning muudavad selle maailma kõige aeglasemaks loenduriks.

Teine eriline küünlasündmus leiab Taanis aset 4. mail – seda tuntakse ka *lysfest*'i või valguse peo nime all. 1945. aastal teatas BBC just 4. mai õhtul, et Taanit 1940. aastast alates okupeerinud Saksa väed on alistunud. Nagu paljud teisedki riigid Teise maailmasõja ajal, nii oli ka Taani olnud pimendatud, et takistada vaenlase lennukitel linnatulede abil navigeerimast. Taanlased tähistavad valguse naasmist senini, süüdates sel õhtul oma akendel küünlad.